

ชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ

Community and Tourism Economic Development with Cultural Original Capital : A Case Study of Strongly Traditional Parade of Nak, Non Salao Village, Nontoom Sub-district, Phukhieo District, Chaiyaphum Province

Thitirada Prampree
Chaiyaphum Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว 2) เพื่อวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐและชุมชนที่มีต่อการเสริมศักยภาพเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยบุคคลสำคัญในชุมชน (Key Informant) จำนวน 30 คน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview Form) กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่นาคโหด ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวประเพณีแห่นาคโหดมีความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชนร่วมกันจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนมาบูรณาการจัดการท่องเที่ยวและเสริมสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

คำสำคัญ : ทุนทางวัฒนธรรม ประเพณีแห่นาคโหด ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

Abstract

The research objective of community and tourism economic development with cultural original capital : a case study of strongly traditional parade of Nak, Non Salao village, Nongtoom sub-district, Phukheio district, Chaiyaphum province was to 1) study about the management of the tourism of the strongly traditional parade of Nak, Non-Salao Village, Nongtoom Sub-district, Phukheio District, Chaiyaphum Province in accordance with the satisfaction of the tourists and 2) analyze the participation and support way of the government department and the community toward the economic reinforcement in tourism economic development with cultural original capital of strongly traditional parade of Nak, Non-Salao village, Nongtoom sub-district, Phukheio district, Chaiyaphum province. The target group was divided into 2 groups were 1) the purposive sampling including 30 key informants were interviewed with the structured interview form and 2) the accidental sampling of 100 tourists, collecting data by using the satisfaction form of the tourists toward the tourism management in the strongly traditional parade of Nak. The research revealed that the tourists had satisfaction toward the tourism management at a more level ($\bar{x} = 4.23$) and the proper way in developing the tourism village with cultural original capital was needed by the participation of the government, private sector and the community people to manage the tourism and to attract the tourists by using the identity of the community and using the identity of the community to integrate in tourism and reinforcement toward the people in the community.

Keywords: cultural original capital, strongly traditional parade of Nak, satisfaction of the tourists

บทนำ

การกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) ได้ตระหนักถึงปัญหาการเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามในสังคมไทย และเล็งเห็นว่าทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนารากฐานของประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนด้วยการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทยอย่างสร้างสรรค์ร่วมกันพลิกวิกฤตทางเศรษฐกิจให้เป็นโอกาสสร้างรายได้สู่ชุมชน อาทิ การแก้ไขปัญหาด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวสูงมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย นับเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนเงินตราทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงควรพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนให้มีคุณภาพพร้อมให้บริการ อีกทั้งการปรับกฎระเบียบการท่องเที่ยวต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมและประเพณีไทยได้อย่างเหมาะสม

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ เป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว นั่นคือการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม หากมีการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพอย่างสูงสุดด้วยทุนทางวัฒนธรรม ที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชุมชนจะช่วยส่งเสริมการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนพัฒนาเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

ตั้งเช่นหมู่บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จัดประเพณีแห่ناقโหดที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน มีนักท่องเที่ยวมาชมประเพณีดังกล่าวเป็นประจำทุกปี ในด้านอาชีพเสริมของหมู่บ้านที่เลี้ยงชื่อคือการทอผ้าซิดและการจักสาน การจัดประเพณีอุปสมบทหมู่ของหมู่บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ มีรูปแบบเหมือนกับประเพณีอุปสมบททั่วไปหากแต่แตกต่างจากที่อื่นตรงที่ใช้ความรุนแรงที่เรียกว่าโหด โดยมีความเชื่อว่าผู้ชายที่นับถือศาสนาพุทธเมื่ออายุครบ 20 ปี ต้องบวชทดแทนบุญคุณบิดามารดา ในแต่ละปีเมื่อถึงเวลางานบวชจะถือเอาขึ้น 1 ค่าเดือนหกถึงแรม 15 ค่า เดือนหกของทุกปี เยาวชนในหมู่บ้านมีค่านิยมว่าเด็กโนนเสลา ถ้าเป็นผู้ชายต้องผ่านคานหามทุกคน ประเพณีแห่ناقโหดจึงเป็นด้านสำคัญที่สุดในชีวิตลูกผู้ชายและเป็นความท้าทายของคนหนุ่มในหมู่บ้านที่มีอายุครบบวช

ประเพณีอุปสมบทถือเป็นประเพณีอันสำคัญที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยทุกคนควรทำนุบำรุงและรักษาไว้ให้อยู่คู่ชุมชนและสังคมไทย ซึ่งงานประเพณีอุปสมบทหมู่ “แห่ناقโหด” ของหมู่บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ นับเป็นประเพณีดั้งเดิมและมีที่เดียวในโลกจึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวในชุมชนได้ การประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อจัดการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนเป็นการบริหารจัดการให้บริการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้ นับเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจโดยสร้างมูลค่าเพิ่มจากต้นทุนทางวัฒนธรรมและประเพณีอันน่าภาคภูมิใจของคนในชุมชน

เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านการท่องเที่ยวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ชุมชนกับการเสริมสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ” ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากผลการวิจัยไปปรับปรุงการวางแผนแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยว อีกทั้งช่วยส่งเสริมการสร้างงานการสร้างรายได้และส่งผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ โดยตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนและร่วมสืบสานประเพณีแห่ناقโหดให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐและชุมชนที่มีต่อการเสริมศักยภาพเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมประเพณีแห่ناقโหดบ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลจากการวิจัยสามารถนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพเหมาะสมต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ
2. ผลจากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐและชุมชน ได้แก่ ปัจจัยในด้านต่างๆ ที่มีต่อการเสริมศักยภาพเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยบุคคลที่สำคัญของชุมชน (Key Informant) จำนวน 30 คน ได้แก่ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ประชาชนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และบันทึกในแบบสัมภาษณ์

กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เฉพาะนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมงานประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบสอบถาม

เครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview Form) ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 จำนวน 30 คน และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวประเพณีแห่นาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ใช้สำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 100 คน แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่นาคโหด เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ตในแต่ละข้อมีคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่นาคโหด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิในระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2560 ถึง พฤษภาคม 2560 ณ บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ โดยแยกการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview Form)

กลุ่มที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุ้ม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยวิเคราะห์ (Data Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อีกทั้งศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอในลักษณะพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

การประมวลผลการศึกษาวิจัยเรื่องชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุ้ม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เป็นงานวิจัยประยุกต์ โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ นำเสนอการผลวิจัยตามการแบ่งกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงประกอบด้วยบุคคลที่สำคัญของชุมชน (Key Informant) จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview Form) สรุปผลการวิจัยได้ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดประเพณีแห่ناقโหดของชาวบ้านคือจัดขึ้นเพื่อปลุกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เยาวชนไทยสมัยก่อนผู้คลอตบุตรต้องนอนบนแคร่ไม้ไผ่ จึงนำเอาเหตุผลนี้ไปประยุกต์ใช้แห่ناقให้นั่งบนแคร่ไม้เป็นกลวิธีทางจิตวิทยาที่ต้องการให้ผู้อุปสมบทได้ระลึกถึงบุญคุณของมารดาขณะคลอตบุตรและมีความอดทนต่ออุปสรรคต่างๆ จนกระทั่งสิ้นสุดพิธีกรรมในขบวนแห่ناقโหด ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุ้มมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่ناقโหดของชุมชน โดยจัดประชุมระดมความคิดเห็นกับผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน และมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านไปจัดประชุมชาวบ้านในเขตหมู่บ้านของตนเองเพื่อระดมความคิดเห็นต่างๆ การประชุมจะทำก่อนถึงวันงานประเพณีแห่ناقโหดเป็นเวลา 1 เดือน มีการกระจายงานมอบหมายให้ชาวบ้านร่วมกันจัดเตรียมจัดเตรียมโรงทานบริการอาหารน้ำดื่มให้แก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาร่วมงาน การจัดเตรียมเต็นท์สำหรับการออกร้านขายสินค้า การคัดเลือกคณะมหรสพหมอลำมาแสดงในงานและการจัดหาโต๊ะ-เก้าอี้ไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ประเพณีแห่ناقโหดเริ่มจากช่วงเช้ามีพิธีการปลงศพนาค มีการขอขมาบิดามารดาตลอดญาติผู้ใหญ่ ต่อจากนั้นในช่วงบ่าย ณ วัดตาแขก (วัดใน) วัดประจำหมู่บ้านนาคจะเดินทางไปกราบศาลปู่ตา ซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้านก่อนเริ่มทำพิธีบายศรีสู่ขวัญนาค หลังพิธีบายศรีสู่ขวัญนาคเสร็จเรียบร้อยจะตั้งขบวนวัฒนธรรม โดยเริ่มจากวัดตาแขก (วัดใน) แห่รอบหมู่บ้านโนนเสลา-โนนทัน นำนาคขึ้นแห่บนแคร่ ซึ่งขบวนแห่ناقโหดจะใช้คนหนุ่มที่ยังไม่ได้บวชของแต่ละหมู่บ้านมาช่วยกันแห่แคร่ไม้ไผ่ การแห่ناقจะเดินขบวนแห่ไปรอบๆ หมู่บ้าน มีจังหวะเขย่าโยนนาคอย่างรุนแรงเพื่อทดสอบความตั้งใจความมุ่งมั่นอดทนที่จะอุปสมบททดแทนคุณบิดามารดาจะต้องประคองตัวเองไม่ให้ตกลงมาจากแคร่ ระยะทางที่แห่รอบหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตรและแห่รอบโบสถ์วัดอีก 3 รอบ ใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง ในการแห่ناقจะต่อเนื่องไม่หยุดพักจึงเรียกว่า “การแห่ناقโหด” หากนาคคนใดตกลงมาถูกพื้นดินจะถือว่าขาดคุณสมบัติไม่ให้บวช ส่วนนาคที่ได้ผ่านการแห่ناقโหดและได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุได้สำเร็จสร้างความภาคภูมิใจของทุกคนที่มาร่วมงานบุญ หลังจากเสร็จพิธีแห่ناقโหดจะเป็นการจัดการแสดงมหรสพประเภทหมอลำ

ปัญหาที่พบจากการจัดงานประเพณีแห่ภาคโหดได้แก่ 1) สถานที่จอดรถมีไม่เพียงพอเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวแต่บริเวณวัดและพื้นที่จอดรถคับแคบ ถนนที่ใช้ในการสัญจรมีขนาดเล็กเป็นทางเดินทางกันในหมู่บ้านการเดินทางจึงค่อนข้างลำบาก ควรมีเจ้าหน้าที่จราจรหรืออาสาสมัครมาช่วยจัดการระบบจราจรให้ระบายรถเข้าออกได้อย่างทั่วถึง 2) การให้บริการห้องสุขาควรมีผู้ดูแลรักษาความสะอาดประจำสถานที่ในช่วงการจัดงานประเพณีแห่ภาคโหด เนื่องจากมีชาวบ้านและนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้บริการบ่อยครั้ง 3) ด้านที่พักรถควรจัดเต็นท์รับรองและโต๊ะเก้าอี้ไว้ให้เพียงพอต่อความต้องการ 4) ไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและทั่วถึง เช่น การติดป้ายบอกทางเดินรถในหมู่บ้านที่จัดงานประเพณีแห่ภาคโหด การติดป้ายบอกทางเดินรถในเขตชุมชนต่างๆ เป็นต้น

ประเพณีแห่ภาคโหดได้รับความสนใจจากหลายหน่วยงาน เช่น รายการโทรทัศน์ รายการสารคดี และนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ ติดต่อมาสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลประเพณีแห่ภาคโหด โดยสัมภาษณ์นักปราชญ์ท้องถิ่น ผู้อาวุโส ชาวบ้านในพื้นที่ พระสงฆ์ และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ส่งผลให้ประเพณีแห่ภาคโหดเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเข้ามาร่วมงาน

กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมงานประเพณีแห่ภาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบสอบถามได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยความถี่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวประเพณีแห่ภาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 3 ตอน สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65) อยู่ในระหว่างอายุ 20-30 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 25) การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 57) รายได้ประมาณ 10,000 บาทต่อเดือน เคยมีประวัติการมาท่องเที่ยวประเพณีแห่ภาคโหด (ร้อยละ 68) นักท่องเที่ยวนิยมพักค้างแรมในหมู่บ้าน (ร้อยละ 53) สาเหตุของการมาท่องเที่ยวประเพณีแห่ภาคโหดมาเพราะร่วมงานบวชญาติหรือคนรู้จัก (ร้อยละ 46) การรับรู้ข่าวจัดประเพณีแห่ภาคโหดทราบข่าวจากสื่อป้าย ใบปลิว แผ่นพับ (ร้อยละ 45) ความความหวังที่ได้รับจากการท่องเที่ยวประเพณีแห่ภาคโหดคือได้ทำบุญและอนุรักษ์ประเพณีแห่ภาคโหด (ร้อยละ 78)

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่ภาคโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต สรุปผลการประเมินได้ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ (\bar{x} = 4.23) อยู่ในระดับมาก

เมื่อจัดเรียงลำดับตามความพึงพอใจของประชากรจากระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตรและความพึงพอใจต่อการมาท่องเที่ยวประเพณีแห่ภาคโหด (\bar{x} = 4.56) การสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว (\bar{x} = 4.42) การให้บริการห้องน้ำห้องสุขาที่สะอาดเพียงพอสะดวกต่อการใช้งาน (\bar{x} = 4.40) การดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้นเต็มใจให้บริการและเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือตอบข้อซักถามเป็นอย่างดี (\bar{x} = 4.39) การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีแห่ภาคโหด (\bar{x} = 4.37) การเดินทางสะดวกปลอดภัยมีป้ายสัญลักษณ์บอกทาง (\bar{x} = 4.33) การจัดสถานที่เพื่อให้พักผ่อนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสะอาด สวยงาม ธรรมชาติร่มรื่น (\bar{x} = 4.28) การให้บริการโต๊ะเก้าอี้สะอาด

เพียงพอสะดวกต่อการใช้งานและมีการประกาศเสียงตามสายรถเคลื่อนที่เพื่อประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.25$) การให้บริการรถรับส่ง ($\bar{x} = 4.23$) การให้บริการไฟฟ้าน้ำดื่ม น้ำใช้ โทรศัพท์ สาธารณะมีคุณภาพใช้การได้ดี ($\bar{x} = 4.19$) การร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นการจัดการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบอบต.หนองตุมและมีร้านอาหารจำหน่ายอาหารเครื่องดื่มพอเพียงราคาเหมาะสมสะอาดมีคุณภาพอาหาร ($\bar{x} = 4.18$) สถานที่จอดรถเพียงพอเหมาะสมสะดวกปลอดภัย ($\bar{x} = 4.16$) การให้บริการที่พักค้างแรมมีเพียงพอ ($\bar{x} = 4.09$) การให้บริการที่พักค้างแรมสะอาดบรรยากาศดีสะดวกปลอดภัย ($\bar{x} = 3.97$) การมีป้ายแผ่นพับใบปลิวประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.92$) และความเหมาะสมของราคาที่พักค้างแรม ($\bar{x} = 3.89$)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติของสถานที่จัดงานให้ชัดเจน ควรปรับปรุงและอำนวยความสะดวก ด้านการคมนาคม เช่น ถนนชำรุด และผู้ร่วมงานประเพณีแห่หน้าคโหดควรมีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ให้ถูกที่

ภาพที่ 1

แสดงสถานที่จัดงานภายในวัดตาแขก

ภาพที่ 2

แสดงโรงงานให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ภาพที่ 3

แสดงเครื่องมือไม้ไผ่ที่ใช้แห่หน้าคโหด

ภาพที่ 4

แสดงขบวนแห่หน้าคโหดรอบหมู่บ้าน

ภาพที่ 5

แสดงสื่อมวลชนทำข่าวประเพณีแห่ناقโหด

ภาพที่ 6

แสดงการโยนناقทดสอบความอดทน

การอภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัยเรื่องชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตูม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

- ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชน เป็นสังคมแบบเกษตรกรรมประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น เกษตรกร ราชการ พนักงานของรัฐและเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัว แรงงานรับจ้างในโรงงาน อุตสาหกรรมต่างจังหวัด เป็นต้น ระบบสังคมเป็นชุมชนแบบพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลหนองตูมได้กระจายอำนาจการปกครองมายังผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านอย่างทั่วถึงทำให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างปกติสุข

- ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลหนองตูม อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิได้เข้ามามีส่วนร่วมในประเพณีแห่ناقโหด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตูมได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านและมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านไปจัดประชุมชาวบ้านในเขตหมู่บ้านของตนเอง เพื่อร่วมกันสะท้อนวิสัยทัศน์ของชุมชนด้วยความรักและหวงแหนชุมชนในฐานะร่วมกันเป็นเจ้าของจัดงานประเพณีแห่ناقโหด การประชุมจะทำก่อนถึงวันงานประเพณีแห่ناقโหด เป็นเวลา 1 เดือน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตูมให้ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านมารายงานผลความคิดเห็น การดำเนินงานทุกๆ สัปดาห์ การรายงานผลแต่ละครั้งผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนกลางรวบรวมปัญหาอุปสรรคการจัดประเพณีแห่ناقโหดจากชาวบ้านไปแจ้งแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตูมได้ดำเนินการแก้ไข สอดคล้องกับมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ (Wongsrikaew, K. et al, 2017) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนพุน้ำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็งและข้อเสนอเพื่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งไปสู่ชุมชนยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะชุมชนเข้มแข็งของชุมชนพุน้ำเพ็ญสะท้อนได้จากความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน การมีวิสัยทัศน์ของชุมชนและความรักและหวงแหนชุมชน โดยมีปัจจัยที่นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

- ด้านความร่วมมือในชุมชนกลุ่มผู้อาวุโสกล่าวว่างค์การบริหารส่วนตำบลหนองตูมมีการจัดประชุมเพื่อวางแผนดำเนินงาน โดยเรียกผู้ใหญ่บ้านมาร่วมประชุมปรึกษาหาแนวทางจัดงานประเพณีแห่หน้าโคโหด และร่วมกันวางแผนการประชาสัมพันธ์ประเพณีแห่หน้าโคโหด ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตูมได้มอบหมายให้ชาวบ้านร่วมกันจัดเตรียมสถานที่ไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาร่วมงานประเพณีแห่หน้าโคโหดในบริเวณวัดตาแขก (วัดโน) มีการทำบายศรี การร่วมแสดงความคิดเห็นคัดเลือกวงดนตรีวงหมอลำมาแสดงในงานมหรสพ มีการจัดเตรียมโรงทานบริการอาหารน้ำดื่มให้แก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาร่วมงานประเพณีแห่หน้าโคโหด การจัดเตรียมเต็นท์สำหรับการออกร้านขายสินค้า การจัดหาโต๊ะ-เก้าอี้ไว้สำหรับบริการให้แก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาร่วมงานประเพณีแห่หน้าโคโหด เป็นต้น นอกจากนี้ชาวบ้านยังให้ความร่วมมือใช้สื่อออนไลน์ในระบบอินเทอร์เน็ต เช่น เฟซบุ๊ก เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารประเพณีแห่หน้าโคโหดให้แก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาร่วมงานประเพณีแห่หน้าโคโหด สอดคล้องกับภัทรภร จิรมหาโกคา (Jiramahapoka, P., 2017) ได้วิจัยเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของทุนมนุษย์ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชาวอีสานล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพทุนมนุษย์ด้านการท่องเที่ยวของชาวอีสานล้านนาส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความเข้มแข็งของทุนมนุษย์ในการจัดการท่องเที่ยวคือการแบ่งปันข้อมูล การกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม การทำให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา การส่งเสริมให้ระบบการจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือนโดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน สอดคล้องกับกนกพร ฉิมพลี (Chimplee, K., 2016) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือด้านการพัฒนาศักยภาพและการวางรูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้าน แก่ไขจุดอ่อนของหมู่บ้านโดยหน่วยงานภาครัฐเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวมาร่วมเป็นแรงสำคัญเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ความรู้ร่วมคิดร่วมสร้างร่วมวางแผนเพื่อสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจและความเป็นเจ้าของร่วมกันของชาวบ้าน

นอกจากนี้พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดยังมีส่วนช่วยปลูกฝังให้เยาวชนมีความกตัญญูกตเวทิต่อบิดามารดาในชุมชน อบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้แก่คนในชุมชนปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด สนับสนุนการจัดประเพณีแห่หน้าโคโหดอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยเริ่มจากการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเป็นนาคเข้าพิธีอุปสมบทตามประเพณีแห่หน้าโคโหด เมื่อบุตรชายอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ให้บิดามารดาพาบุตรของตนถือขันธ 5 มาฝากตัวเป็นศิษย์ที่วัดตาแขก (วัดโน) มีระยะเวลาเริ่มตั้งแต่หลังประเพณีสงกรานต์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะเป็นนาคเข้าพิธีอุปสมบทตามประเพณีแห่หน้าโคโหดได้มีโอกาสและเวลาที่จะศึกษาพระธรรมวินัยกิจวัตรของสงฆ์และการครองตัวต่างๆ ต้องนอนค้างคืนอยู่วัดอย่างน้อย 3-7 วัน และหลังจากอุปสมบทสึกออกไปแล้วต้องกลับเข้ามานอนค้างคืนอยู่วัดอย่างน้อย 3 วัน ในการอุปสมบทตามประเพณีแห่หน้าโคโหดจะเคร่งครัดกว่าการอุปสมบทธรรมดาทั่วไป สอดคล้องกับพระสมุทรวชิโรโสภณ (Vachirasophon, 2014) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของคณะสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่าการมีการปฏิบัติ

ของพระสงฆ์และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของพระสงฆ์จะส่งผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมไทย ช่วยการปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้และรักท้องถิ่นของตน การมีจิตสำนึกในการร่วมกัน ดูแลรักษาของคนในชุมชนและการสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

2. ด้านปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีเยิว จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

- การสนับสนุนภาคเอกชน ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่สำคัญของชุมชน (Key Informant) จำนวน 30 คน ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าประเพณีแห่ناقโหดมีผู้ให้ความสนใจมาจากหลายหน่วยงาน มีทั้งสำนักข่าว รายการโทรทัศน์ รายการสารคดีและนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ ติดต่อมาสัมภาษณ์และ เก็บข้อมูลประเพณีแห่ناقโหด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่อสารมวลชนที่ช่วยกระจายข่าวสารไปยัง สื่อต่างๆ โดยภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การบันทึกภาพ การถ่ายทอดข่าวทางรายการโทรทัศน์ ตลอดจนการถ่ายทำรายการสารคดีต่างๆ ส่งผลให้ประเพณีแห่ناقโหดได้รับการยอมรับและความสนใจจาก นักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับชมภูงูช หุ่นาค (Hunnark, C., 2016) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลวิจัยพบว่าควรเน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่าน ช่องทางต่างๆ อย่างหลากหลาย มีการรณรงค์ให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าใจตระหนักห่วงแหนภูมิปัญญา

- ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่ส่งผลกระทบต่อจัดงานประเพณีแห่ناقโหด บ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีเยิว จังหวัดชัยภูมิได้รับผลกระทบจากการบริโภคของคนในประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยและมีราคาสูง นอกจากนี้ประเทศไทยส่งเสริมการค้าเสรีเป็น เหตุให้ประเทศไทยขาดดุลการค้า ดังนั้นการกระตุ้นเศรษฐกิจในสังคมไทยด้วยทุนทางวัฒนธรรมต้องเป็นไป ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคสินค้าในชุมชน ควรจัดร้านแสดงสินค้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำเสนอขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยสินค้าที่ดีมีคุณภาพมีราคาย่อมเยามาแนะนำเสนอ ในรูปแบบที่หลากหลายดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้ใช้จ่ายใช้สอยสร้างรายได้สู่ชุมชน เช่น องค์การ บริหารส่วนตำบลหนองตุม อำเภอกุฉีเยิว จังหวัดชัยภูมิได้นำเสนอผ้าชิตบ้านโนนเสลา ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์ภักดิ์ พงศกรรังศิลป์ (Pongsakornrungsilp, P., 2014) การศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านโคกโคไคร จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยว ชุมชนอย่างยั่งยืน โดยวิเคราะห์ตามแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวทางของ Shaw & Williams ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกโคไครดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ให้ บริการนำเที่ยวกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นได้แก่ สปาโคลนร้อนและทรายร้อน การชมปุมตแดง การเก็บหอยตลับ การพายเรือคายัค นับเป็นจุดเด่นที่สร้าง รายได้ให้แก่คนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

- ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ได้จากการตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจด้าน การจัดการท่องเที่ยวส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตุม ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์และประชาชนใน ชุมชนต้องร่วมมือกันพัฒนาระบบการให้บริการการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมประเพณีแห่ناقโหด ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งผลการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อ การให้บริการด้วยคุณภาพเป็นมิตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) ซึ่งสอดคล้องกับณพร เจียมไสสิต

(Chiamkosit, N., 2017) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบางด้วน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จากการวิเคราะห์พบว่าด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมควรพัฒนาในเรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะมีส่วนส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวได้ประทับใจนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การบริหารจัดการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงการให้บริการห้องน้ำห้องสุขาที่สะอาดเพียงพอสะดวกต่อการใช้งาน มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางชัดเจน การจัดสถานที่เพื่อให้พักผ่อนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสะอาด สวยงาม ธรรมชาติร่มรื่น การบริการโต๊ะเก้าอี้เพียงพอสะดวกต่อการใช้งาน การประกาศเสียงตามสายรถเคลื่อนที่เพื่อประชาสัมพันธ์ การให้บริการรถรับส่ง การอำนวยความสะดวกด้านไฟฟ้าน้ำดื่ม น้ำใช้ โทรศัพท์สาธารณะ การจำหน่ายอาหารเครื่องดื่มพอเพียงราคาเหมาะสม อาหารสะอาดมีคุณภาพ การบริการสถานที่จอดรถเพียงพอเหมาะสม การให้บริการที่พักค้างแรมสะอาดบรรยากาศดี สะดวกปลอดภัย เป็นต้น ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดงานประเพณีแห่ผ้าห่มศพซึ่งผลจากการสำรวจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) สอดคล้องกับนวนมณต์ อุดมรัตน์ (Udomrat, N., 2015) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณี ตักบาตรพระร้อยทางเรือ : กรณีศึกษาชุมชนเลียบบคลองมอญ แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้เกิดความรู้สึกรักและผูกพันในท้องถิ่นมีความรู้สึกภาคภูมิใจ

แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นรายได้ให้แก่คนในชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชนร่วมมือกันพัฒนาวางแผนการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองให้เป็นระบบ มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะคงอยู่อย่างยั่งยืนได้หากประชาชนในชุมชนทุกคนแสดงบทบาทเป็นผู้นำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนร่วมกัน

ภาพที่ 7

แสดงเครื่องเล่นภายในบริเวณงาน

ภาพที่ 8

แสดงกิจกรรมลั้วงไหมจับสลากชิงรางวัล

ภาพที่ 9
แสดงนาคราบศาลประจำหมู่บ้าน

ภาพที่ 10
แสดงการสัมภาษณ์กลุ่ม Key informant

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นควรหาแนวทางส่งเสริมด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ประเพณีแห่ناقโหดผ่านช่องทางต่างๆ อย่างหลากหลายและรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวได้มีความรู้ความเข้าใจตระหนักหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมที่เกิดจากอัตลักษณ์ในชุมชนควรได้รับการส่งเสริมควบคู่กับการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชน
3. ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของประเพณีแห่ناقโหดและประเพณีหมู่บ้านบ้านโนนเสลา ตำบลหนองตุม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อสร้างความประทับใจและเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ร่วมงาน

References

- Chiamkosit, Naporn. (2017). Factors that Affect Strategies for Tourism Development : the Case Study of Tambon Bangduan, Muang, Samutprakarn. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal*, 11(1), 127–142.
- Chimplee, Kanokporn. (2016). The Development of Village Cultural Tourism in Ban Takhu Pak Thong Chai District Nakhonratchasima Province. *NRRU Community Research Journal*, 10(1), 7–19.
- Hunnark, Chompoonuch. (2016). The Development of Historical Tourism in Samut Songkhram Province. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 27(1), 39–46.
- Jiramahapoka, Pattaraporn. (2017). Strengthening Human Capital in Community-Based Tourism of Esan–Lanna Community for Promoting Sustainable Tourism. *Journal of Cultural Approach*, 18(34), 3–17.
- Pongsakornrungsilp, Pimplas. (2014). The Management of Sustainable Community Based–Tourism : the Case of Ban Kokekrai, Phang Nga Province. *Veridian E–Journal*, 7(3), 650–665.
- Udomrat, Navamon. (2015). A Study of People’s Participation in the Conservation of Boat Almsgiving Tradition : A Case Study of Klong Mon Community Tap Yao Sub–district, Lad Krabang District, Bangkok. *VRU Research and Development Journal*, 10(2), 301–310.
- Vachirasophon, Phra Samut. (2014). Development of Arts and Cultural Promotion of Buddhist Monks. *Journal of MCU Peace Studies*, 2(1), 72–81.
- Wongsrikaew, Kamolsak., Ruanggoon, Jirapong., & Chunprasertm, Saijai. (2017). Development of Strong Community : A Case Study of Poonbumphen Community, Phasi Charoen District, Bangkok. *Journal of Community Development and Life Quality*, 5(1), 46–57.